

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **svečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstrijsko-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravištvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi Božičnih praznikov izide prihodnj list v soboto 27. decembra 1884.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 , 50 "
„ četrt leta	3 , 30 "
„ jeden mesec	1 , 10 "
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 " — "
„ četrt leta	4 " — "
„ jeden mesec	1 , 40 "

Upravištvo „Slov. Naroda“.

Božič.

V hitrem diru preteklo je zopet jedno leto in srečno smo doživeli božične praznike, katerih je vsakdo teško pričakovati, nežna mladina v burnej nadi, da se jej spolnijo vse leto gojene vroče želje, roditelji, da se bodo na sveti večer spominjali na davno pretekla mladostna leta in veselili se z veselimi — svojimi otroci.

Otroci po svetu razkopljeni hitijo na očetov dom, samci in samice povabljeni so k prijateljskim rodbinam, vsakdo hoče ta večer prebiti v rodbinskem krogu, le sam ne biti na sveti večer, le sam ne! Celo može, ki so po svojem poklicu osamljeni, iščejo si družbe, da si pripovedujejo o preteklih letih in se spominjajo, kako so sicer preživel prelepse te praznike.

V razsvetljenih stanovanjih zbira se staro in mlogo, prižigajo se lučice na „jelkah“ in smerečicah, ki se kar šibe lišpa in raznovrstnih daril, otrokom sije radost z žarnih lic, odrasleni čutijo z otroci vred sveto radost, nad vsemi pa veje posebno prazničen mir, kakor bi odmevale iznad nadzemskih višav doli na trpeči človeški rod divne besede: Slava Bogu na višavah in mirljudem na zemlji, ki so dobre volje!

A mej tem splošnim veseljem, mej vriskajočo radostjo nežne mladine, vidimo siromaka pozabljenega, ki ni deležen veselja tega dneva. Nikdo mu ni jelke prišel, nihče mu ni priedil božičnice, nobenega darilca ni mu poklonila ljubeča roka na skromno njegovo mizo. Tožni so zanj božični prazniki, kakor je bilo tožno vse, že h koncu nagibajoče leto.

Pozabljeni ta siromak je narod slovenski, za katerega so letošnji božični prazniki neveseli, ki nema uzroka, da bi se veselil, kakor bi zanj ne veljale besede: Mir ljudem na zemlji! Spominjajte se torej tega siromaka, tisočletnega trpina, Vi vvi, ki Vam je dobrohotna osoda poklonila pozemskih darov, spominjajte se ga Vi, ki boste obdarovani in Vi, ki boste darove delili, spominjajte se ga v duhu in v resnicu, spominjajte se ga dejanski! Saj je prezirani siromak kri od Vaše krvi, meso od Vašega mesa, pravi roditelj Vaš in otroška dolžnost Vas veže, da ne zabite nanj v Svojem veselju.

V živem dejanskem spominu na tega siromaka bode se Vaše veselje podvojilo in pomnožila se Vam bode radost prelepih, pomembepolnih božičnih praznikov, za katere Vam vsem z dna srca želimo vse blaginje in blagoslov z nebes!

Kranjska eskomptna banka

moralia je, kakor smo že včeraj poročali, ustanoviti svoja plačila, ker ni imela dovolj gotovine, da bi izplačala vse uloge, ki so jih stranke nazaj terjale. Banka pa ni pasivna, ampak ima dovolj varčine, da pokrije vse terjatve, zlo tiči le v tem, da ima svoj kapital deloma na hipotekah, večinoma pa v menicah, torej ne takoj na razpolaganje, da bi zadostovala vsem zahtevanjem.

Ker je ta bankina katastrofa nesreča ne le za prizadeti zavod, ampak za vso Ljubljano in za mnoge trgovce na deželi, kajti kranjska eskomptna banka je bila jedini veliki denarni zavod za personalni kredit, mora vsak, komur je mar za uspešni razvoj in nemoten obstanek trgovine in ž njo združenega obrstva, globoko obžalovati, da je prišlo do tega poloma. Preiskovati pa nam je tudi, kaj je zadržalo denarni propad še do poslednjega časa solventne banke in konečno iskat po sredstvih, s katerimi bi se dala odvrniti nevarnost, katera preti trgovstvu, ki je svoje kreditne potrebe pri tej banki pokrivalo.

Po bilanci koncem leta 1883 znašala so aktiva 1,641.119 gld., mej temi na menjicah 292.107 gld., na rimesah 1,188.774 gold., na tekočih računih

268.068 gld. Mej pasivi pa se nahaja delniški kapitel v znesku 150.000 gld., rezervni fond 73.544 giro-conto 1,299.088 gld. Iz te bilance se vidi, da je imela banka velik kredit, ker so stranke blizu 1 milijon 300.000 gold. imele pri njej naloženega denarja. Zraven banke in od nje podpirano pa je poslovalo kreditno društvo, ki je imelo 121 družnikov z dovoljenim kreditom 452.750 gld. Koncem 1. 1. bilo je v portefelji 661 menic v znesku 1,035.694 gld. Celo leto pa se je eskomptovalo 3246 menic v znesku 5,230.841 gld., z ozirom na delniški kapital velikanski promet. Reservni fond je narastel na 73.544 gld., dasi je banka izplačala svojem delničarjem vsako leto po 12 do 14%. Dobitek lanskega leta je znašal 12.189 gld. ter se večinoma razdelil delničarjem.

Ker se je znalo, da banka pri eskomptovanji precej strogo ravna, zdelo se je vsacemu vsega zaupanja vredna in nikdo se ni bal za svoje uloge. V tem pa je nastopila sladorna kriza, slador je nezaslišano v ceni padal in jedna glavnih firm, ki se počela z izdelovanjem sladorja, firma H. Tschinkel prišla je v denarne zadrege. Mej upniku bita je tudi eskomptna banka z neprimerno veliko vsoto 280.000 gld. Da si je ta svota, kakor se vidi na varnem mestu uknjižena na Tschinkelnovi tovarni v Ljubljani in na nekem posestvu na Českem, začelo je vendar po tistem šumeti proti banki in zanetila se je tista iskra nezaupanja, katera je potem naglo razširjajoč se že upepelila marsikateri denarni zavod.

Gorje nesrečni firmi, o kateri se začno šepečati, dase maje! Nezaupanje je podira kredit in če je prev aktivna, kmalu je v tacih zadregah, da nema druge rešitve, kakor obrniti se do upnikov za kak moratorij, in če se ta ne dovoli, ustanoviti mora svoja plačila. Taka osoda zadela je tudi kranjsko eskomptno banko. Upniki so začeli odpovedavati svoje uloge iz čisto neopravičenega strahu in banka je morala izplačati hkratu tolike svote, da je, kar je čisto navorno, prišla v denarne zadrege.

Gotovo banka ni previdela ravnala, da je posodila jedni firmi več kapitala, nego ga je imela na delnicah uplačanega. Misliči bi morala na nekako ravnotežje med prvotnim svojim kapitalom in izposočili. S tem, da je banka ves uloženi kapital tako naložila, da za slučaj nevarnosti ni imela disponibilnih svot, nakopala si je nesrečo, katera jo je zadela. Krivi pa so še drugi, ki so podkopavali njeni kredit in ki so tembolj plašili in begali upnike, ker slovē za v trgovinskih in denarnih stvareh izvedene

LISTEK.

Nevesta.

Komú-li kupuješ venček s cvetici, Komú ta prstanek zlati? Zasé-li ali za ktero družfc, Njim greš, nje vabiš-li v sváti?

Povésila kodrasto temence je, Nasmehnila se, zarudela, Pospravila svatovsko bremence je, Iz izbe je tržne zletela.

A zunaj viharen zimski je dan, Nov sneg na stari se vsiplje, Pod težo zdihuje hrib in raván, In drevje v dobravi škríplje.

A kaj je dekletcu za zimo, za mráz!
Saj nji cvetè mladoletje,
Gorkó nje srce je, žareč obráz,
In v prsih poganja ji cvetje!

Pogumno, veselo bití skoz sneg
Iz trga prek ózke dolfne,
Iz dôla obrne v strmi se breg,
Saj dom ji je onkraj planíne.

Pač strm je hrib in sè snegom zasut,
A deklica čvrsto koraka,
Krepčá jo mladost in nek sladek čut,
In sreča, ki z dragim jo čaka.

Po gôri pleza višej in višej,
In v sneg se ji dolbe stopinja,
A sneg se vsiplje silnéj in silnéj,
In sléd korakov zagrinja.

Le više in više se vspenja v breg,
Že sredi je góre visôke,
Le dalje borí se, naj pada sneg,
Saj jutri že dan je poróke.

A sneg le silnejši vsiplje oblák,
Nasiplje zamete snežene,
Kdo padati videl je sneg kdaj tak,
Že znati ni steze nobene.

Sto je globoko se vdírajo ji,
Že peša nevestica mlada,
Že udje od truda umrájo ji,
Počila bi malce si rada.

A kje? Tu hiše, tu strehe ní!
Pa glej tam visečo pečino,
Tam deva si skromno zavetje dobí,
Sklonivši se v plitvo dolblino.

može! Mi nečemo imen imenovati, da vsakdo v Ljubljani jih pozna in kaže na njih kot moralične prouzročitelje denarne krize, ki je navstala vsled zapretja eskomptne banke. Sedaj upajo, da zopet dobe tisti „geschäft“ z 9 do 10 % pri eskomptovanji, kateri jim je, predno se je ustanovila eskomptna banka, tako dobro teknil.

Kako pa se je obnašalo kranjska hranilnica v tem za Ljubljano in vso Kranjsko tako imenitnem slučaji? Ona, katera razpolaga z več, nego $1\frac{1}{2}$ milj. reservnega fonda, nabranega od kranjskih učiteljev, bila je v prvi vrsti poklicana, da s svojimi fondi priskoči na pomoč denarnemu zavodu, ki je bil za personalni kredit na Kranjskem to, kar hranilnica za hipotekarni. Ravnatelji hranilnični, med njimi gg. Luckmann, Mühlleisen, Mayer itd. so dobro vedeli, da ima eskomptna banka vsaj glavne svote svojega denarja v dobrih menicah naložene in da bi za branilnico ne bila nobena posebna nevarnost, ko bi eskomptni banki njene menice reeskomptovala. S tem bi se bila zabranila kriza in s časom bi se vse bilo poravnalo. Ravno na tem pa ni bilo ležeče hranilničnim ravnateljem in skleaili so z večino glasov, nesrečno banko prepustiti njeni osodi.

Kako drugače ravnali so te dni na Dunaji denarni zavodi, ko je šlo za nižje-avstrijsko eskomptno banko. Avstrijska nacionalna banka oiprla je na stežaj svoje blagajnice in deset milijonov goldinarjev bilo je na razpolaganje eskomptni banki, da se reši iz nevarnega položaja. Pri eskomptni banki Ljubljanski bi, kakor se sliši, z 250.000 gld. bilo pomagano, in ko bi, kar ne verjamemo, res cela svota ne bila popolnoma varno oddana, bi hraničnica vsled tega ne trpela nikake neprienesljive škode, od našega trgovstva pa bi bila odvrnila hudo udarec, odvrnila „krah“, ki preti tolikim rodbinam. Pa hraničnim ravnateljem, ki so v ravnateljstvo prišli večinoma, kakor Poncij v vero, bolj roje po glavi nemške muhe in nemške šole, kakor prid Ljubljane in kranjske dežele. Če se je kedaj očividno pokazalo, da sedanje vodstvo hranično ne razume ali neče razumeti svoje naloge, kot prvi in glavni denarni zavod v deželi, pokazalo se je v tem trenotku, ko ni šlo le za eksistenco jedne banke, ampak za kredit mnogih z njo zvezanih firm.

Tembolj obžalujemo, da še ni ustanovljena mestna hranilnica in da njena pravila, ki so že zdavnaj vladu predložena, do danes še niso potrjena. Mestna hranilnica napravila bi lahko oddelek za personalni kredit in ustanovila, kakor je bilo pri eskomptni banki kreditno društvo. Naj se podvijajo naši merodajni krogi, da se čim preje otvorí mestna hranilnica. Bolj treba nam jo je in sicer brez razločka narodnosti, kakor nemških ljudskih šol, katerih otvorjenja vlada ne more pričakati.

S kacimi sredstvi bi se dala odvrniti kriza, da se dalje ne širi? Najbolje bi bilo, da se, ako mo-
goče, eskomptna banka obrani, ker za zdaj ni tacega
zavoda v Ljubljani. Kajti hranilne in posojilne za-
zadruge imajo po svojem ustavu bolj omejen delo-
krog. Eskomptna banka pa bi se dala ohraniti, ko
bi upniki preveč ne silili na izplačevanje svojih ulog.
In do tega strahu, da bi imeli izgube, ni pravega
povoda, ker bodo, ako bo res kje kakša izguba, trpeli
le delničarji s svojimi 150.000 gld., potem pride na
vrsto rezervni fond, torej vsega vkupe 223.000 gld.
Da bi banka pri svojih dolžnikih toliko izgubila, ni
verjetno, ker se je denar posojeval le dobrim firmam
in bo k večjemu pri Tschinklovi odpadel kak del

Tam nôtri počíva dekletce mladô,
V naročji okrasje poróčno,
Kakó ji bo jutri to stalo lepó,
Ko z dragim se sklene nelôčno!

Primerjati jame si v s ta kr s,
Na róko si prstan natakne,
Ovije si ven cek krog g stih las
Ja v misli se sladke zamakne

Že v duhu z ljubljencem se pred oltarom
Pomisce med brati in svati,
Pred Bogom že združena sta za vsigdár.
Že dnevi ji vstajajo zlati.

Razgrinja bodočnost se ji pred očmí
Cvetóča in solčnoblesteča,
In slika na sliko pred njo se vrstí, —
Oj kolika, kolika sraža!

posojila. Zato naj bi upniki se umirili in ne povekšali po odpovedbah bankinih zadreg.

Ker je propad eskomptne banke v veliko kvar trgovstvu na Kranjskem, naj bi naša trgovinska zbornica jednak, kakor je storila Praška v zadevi česke „Bodenkreditanstalt“, posvetovala se in storila potrebne korake, morda pri nacionalni banki, da zviša kredit za Ljubljano.

Pri tej priliki se je spet pokazalo, da vse bankini sistem, kakor se je v Avstriji udomačil, nesloni na zdravih podlagah in da bo pri dovoljenju nove koncesije za avstro-ogersko nacionalno banko treba dobro premisliti, ali bi se ta privilegij še podaljšal, ali se bankini sistem postavi na drugi temelj, na pr. kakor v Ameriki.

Jednakopravnosten predlog v državnem zboru nemškem.

—o.— Predno se je malo občudovani nemški parlament razkropil na božične praznike, pustil je pred se še starega znanca, predlog zastran jednakopravnosti poljščine pod nemško krono. Poslavec dr. pl. Jazdzewski predlagal je v zboru 17. dne t. m., da naj se nemški sodovnik s 1877. leta predrugači in sicer 1. tako, da bode poslej v vseh poljskih pokrajinah, ki so izza 1772. leta prišle pod prusko krono, torej v veliki vojvodini Poznaški in v zahodni Prusiji imel poljski jezik isto pravico kakor nemški, in 2. tako, da je povsodi v državi, kjer se razpravlja mej strankami, nemščine neukimi, dovoljeno, jemati si tolmača in poseben zapisnik upisavati v jeziku, ki ga stranke razumevajo.

Mi, ki tako živo čutimo pomanjkanje slovenske jednakopravnosti, kakor se dan na dan zanjo borimo, morali smo posebno pazljivi biti, kako li se bode jednakopravnostnemu predlogu poljskih poslancev godilo v novem nemškem parlamentu, — in sedaj, ko je rečeni predlog jezikovni prvo izkušnjo dobro dosta, ne bode nam kvarno, ako odgovorimo na to le dvojno: kakšni razlogi so podpirali jezikovni ta predlog, in ali smejo jednakopravnosti narodni nasprotovati avstrijski Nemci, ako njih rodni bratje „v rajhu“ ne nasprotujejo, dokaz to, da so poljsko jezikovno zahtevo zadnjič odobrili, oddavši jo posebnemu odseku v pretres?

Zakaj v človeški, kamo-li v novoveški urejeni državi hodi slehernemu narodu pripoznati in tudi dajati jednakopravnost jezika, to pri nas že vsakdo otroškim blačam odrasli vé, ker to ga uči že svoja, normalna pamet, in s časom utegnejo te razloge čivkati vrabci po slovanskih strehah, ako jih bodemo le še dolgo ponavljati morali! Kar pa je nemškemu državnemu zboru samo po sebi dovolj jasno in pre-pričevalno, to bi utegnilo nekoliko logike in principa imeti tudi za avstrijske zakonodavne zbole, za naše Nemce, katerim, kakor kaže, jame se pamet mešati, kakor hitro se jim približamo z dokazili, da so zahteve jednakopravnosti jezikove naravne, kakor je naravna potreba vsakdanjega kruha. Dr. pl. Jazdewski podpiral je svoj predlog nekako tako-le: Ker je Prusija privzela si tuj, poljski narod, morala je njemu odkezati iste pravice kakor drugim v Prusiji, bivajočim narodom, ker sicer navstanejo v prebivalstvu razni razredi: ta nejednakost pa rodi nezadovoljnost in nezvestobo; nezvestoba je tam doma, kjer gospoduje nepravično postopanje s podložniki. Trd nemški pisatelj pravi, da je naravnost potrebno sleherni narodov jezik ohraniti in spoštovati kot deželni jezik v dotični pokrajini. Vsakemu mora biti možno, da v svojem jeziku moli in pravice isče

To sanja pol speč in bedeč na pol,
A vse bolj jo spanec objemlje,
Zdrsáva na lahko z dolbline nizdól
In v snegu mehkem zadremlje . .

Jasní se . . . in zvezde že dvigajo se
In mraz ledeni pritiska, —
Kaj baklje po gori vžigajo se,
Da gora v svitlobi se bliska?

Prišli so nevestico mlado iskât,
Iščó in kličó jo po gori,
Svatovi jo iščejo, ženin in brát,
O zlati jo najdejo zori.

Pod steno kamnito nevzdramno spí
Z odejo sneženo odeta,
Na levi jí prstan poročni blestí,
Bel vanec jí žálo upleta.

Sicer pa je pravica poljskega jezika tudi na pismu. Država nemška je tedaj, ko se je sestavljala, vzela za svojo dolžnost, da bode varovala pravice posameznega, in tako mora tudi pravico Poljakov do svojega jezika čuvati, pravico, ki je tudi zagotovljena v pravomočnih državnih pogodbah. Tačas pa je tako, da se poljski prebivalci z nemškimi oblastvi ne morejo pogovarjati, morajo si prijemati posredovalce, in iz tega se razvije zavod, moralično in gmotno prekvarljivi zavod zakotnih pisačev, ki so jih že mnogo uničili. Imeli smo celo pravosodnjih ministrov, ki načeloma neso nobenega sodnika s poljsko narodnostjo postavili v poljske kraje, *) — jasno je, kako vsled tega trpi vse pravosodje po tacih krajih. Prusija s tem uničuje blaginjo svojih poddanikov. Sedaj se morajo uradniki ravnati po danih zakonih, večkrat proti svojemu prepričanju, prenarediti jih je torej z ozirom na razmere in potrebe poljskega prebivalstva. Sedaj je uprava tako, pravosodje tako, da Poljaki podpisujejo zapisnike, katerim vsebine in pomena ne vedo, in to so stvari — človeka nevredne. Táko pravno ali marveč brezpravno stanje moramo odstraniti, to je naša dolžnost. — Tudi voditelj najmočnejše stranke v nemškem državnem zboru, središča voditelj dr. Windthorst potezal se je za jezikovno pravico Poljakov in dejal je mej drugim: Novejši zakoni so zdelani po načelu germanizacije, to se ni le jedenkrat jasno povedalo pri posvetovanji jezikovnih zakonov, in stari poslane pl. Gerlach je tedaj s solzami v očeh izjavljal, da ne more glasovati za take zakone, ki prelamljajo obljube, Poljakom storjene. Kar pa Poljaki zahtevajo, da namreč po uradih izhajajo s svojim jezikom, to zahteva tudi pamet, pravo naravno, po katerem naj se slehernemu pravica daje v materinskem jeziku. — Mi vidimo, da so to isti tehtni razlogi, katere tudi mi že leta in leta upletamo v svoji vsakdanji oče-naš, da bi z njimi naše politične bogove omečili za jednakopravnost našega jezika! Ti razlogi tako v oči bodejo, da so trdi in zmagovali Nemci ob Sprevi ugledali pravično zahtevo podjavljenega poljskega prebivalstva in bi se v sličnem slučaju brez dvojbe jednakost godilo tudi črnum divjakom v ameriških lesovih! Le nemško-avstrijska logika ne pozna umovanja, po katerem se iz rečenih jasnih razlogov priti mora do slovenske jednakopravnosti, taka logika in pa naši uradniki, ki so bili slovenski pouk zalenobili in zaničljivo prezrli, kriv so, da bode poldrugi milijon poštenega in izobraženega naroda moral „štiri-do petdeset let“ še čakati odrešitve svoje!

Čujmo še, kaj pravi velika nemška „Frankfurter Zeitung“! Ona piše 18. dne t. m. k poljskemu predlogu: „Zabtevanje Poljakov je popolnem opravičeno, nobena narodna korist nam ne veleva, da bi morali kateremu narodu rabo njegovega jezika ustavljati, in če bi se to godilo s tem, da se jezik odganja izpred sodišč, potem dotičnim jemljemo možnost, pravice svoje iskatи in zastopati jo. Samo s stališča germanizovanja „à tout prix“ in z vsakim sredstvom, dala bi se opravičevati odstranitev poljskega kot oficijalnega in z nemščino jednakopravnega sodnjega jezika, — a tako stališče ni le proti vsaki pravici, nego tudi v praktičnem oziru je neizmeruo kvarljivo, kajti ni je stvari, ki bi Poljakom nemško državo delala bolj zoprno, nego germanizacija. Poglejmo le v živ-

^{*)} -Tout comme chez nous!"

Dalje v prilog

Tyrrhel, kraljevi morilec.

Zgodovinska črtica

(Konec.)

Spomnivši se povabila mladega kralja, ostavil sem druščino, ter se podal v sobo princev. — Igrala sta šah. Zopet dala sta mi prostor sredi nju. „Dovolite gospod konšabel,“ dé mladi kralj, „da izigrava to partijo, ker je prezanimiva, da bi jo puštila.“ Igra me je zanimala, saj sem bil sam strasten igralec.

„Za kaj pa igrate?“ vprašam

„Ako jaz dobim,“ odgovori Richard, „morava
še dalje v Towerji ostati.“

„Ako pa brat izgubi,“ pristavi mladi kralj,
tedaj se peljem jutri v — London!“

"tedaj se peljem jutri v — London.
V srce so mi sezale te besede — a princa sta dalje igrala s toliko pazljivostjo, kakor bi šlo za kraljestvo. Jaz sem opazoval vsako potezo na deski, kakor tiger svoj rop.

Ijenje! Ali je poljstvo zadnjih deset let kaj na izgubi, ali se nasprotno ni okreplilo in razširilo? Pravo, priličnost in razum stojijo torej na strani poljskega predloga, kateri je še zdatno podprt odličen poljski poslanec z včerajšnjo svojo odkrito izjavo, da njegova stranka samo za tem teži, da bi pristojno stanje pridobila poljski narodnosti v nemškem cesarstvu, da se pa ne prizadeva, iztrgati se mu.“

Jasno je s temi besedami povedano, da se niti proti nemškim Poljakom, proti ozemlju nekdanje slavne Poljske ne more s pridom poudarjati državna varnost, politična rezona, zavoljo katere naj bi se individuinalni narodni razvoj na podstavi jednakopravnosti brutalno zabranjeval! Še jasniše in slovesniše pa je isto misel izjavil dr. Windhorst v ime središča, rekši: „Nam Nemcem se ni treba batiti, da nam zatró narodnost našo. A prvi pogoj, da si jo ohranimo, je pač ta, da spoštujemo narodnost in pravo drugih narodov. Kateri narod tega ne stori, izgubi sam svojo narodnost. Ne morem si misliti, zakaj bi za Nemce bilo nevarno, če se pri sodnji obravnavi oba jezika imata jednakopravnimi, kakor je to bilo že poprej.“

Po vsem tem pa se kaže velika razlika med našim, deloma ponarejenim nemštvom v Avstriji in med nemštvom v Nemčiji. Nemški parlament je pristopen razlogom za jednakopravnost, zastopniki 41 milijonov broječega nemštva ne terorizujejo 16 zastopnikov 2 1/2 milijona broječega poljskega prebivalstva, jemijo v poštev jednakopravnostne predloge poljske in odločno se izrekajo proti brutalni germanizaciji. In naši Nemci? Jednakopravnost slovanskih narodov v Avstriji jim je groza vseh groz, smrt za nemštv, zadnja ura za avstrijsko državo! Slovanski živelj je tu v večini, ima na pismu pravice, o katerih pravomočnosti pač nihče dvojiti ne sme, na jednakopravnosti je osnovano vse, sama država stoji in pada z jednakopravnostjo. A tedaj, ko Nemci neso rekli, da nemajo gospodstva v državi, takrat so po Dijoklejianovo preganjali jednakopravnosti nauk in njegove učitelje ter učence, v sedanjem času pa, — skoro zavoljo njih storiti morajo drugi, kar so poprej sami storili. Samo upiti jim je treba, in jednakopravnost si ne upa priti na dan: Naš Nemec v „rajhu“ germanizacijo še tako obsojajo, naš Nemec je slednji čas k oficijalnemu germanizacijskemu aparatu pridal še neoficijalne sparte. Oni Nemci učijo vlado, naj se ne protivi jednakopravnostim zahtevam, saj neso opasne, temveč državi koristne, — naše nemštv pa postane besno pri vsakem koraku, ki ga sedanja vlada stori za jednakopravnost, in tisočkrat na dan ponovi bedastočo, da Avstria propade, če bode vsem svojim narodom jednakopravnost pravična. Nemški parlament se izjavi za primerno popravo centralističnega zakona s 1877. leta, hoče poleg nemščine za oficijalni, sodnji jezik pripoznati tudi poljščino — pri nas pa so ti posebni Nemci hoteli jednakopravnostni člen XIX-ti zastrupiti z zakonom o nemškem državnem jeziku! Vse to pa se ne godi na novo sklopljeni državi, v skoro samih Nemcih, nego brutalno teorijo germanizacije praktikujejo in hočejo praktikovano imeti Nemci, ki so v manjšini proti nam Slovanom, to pa v Avstriji, ki je napojena s slovansko zvestobo, ki mora jednakopravnost biti vsem, ako hoče biti srečna in stanovitna, ki za to tudi ima jednakopravno osnovo in ustavo, in ki je za to v zgodovini poklicana, da je zavetišče vsem svojim narodom. Da

bi nam že jedenkrat priklico pravo avstrijsko življenje!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. decembra.

Nek poljski list je izvedel, da **državni zbor** v tem zasedanji ne bodo rešili nobene vežnejše predloge raznega budgeta. To pa še ni odločeno ali se bodo deželnih zborov sklicali pred ali po volitvah za državni zbor. Najbrž bodo poprej volitve, ker se vrlada boji, da bi se opozicija v deželnih zborih ne okoristila položaja in tako uplivala na bodoče državnozborske volitve.

V českem klubu so se že posvetovali o spremembni volilnega reda za Moravsko. Grof Clam-Martinic, in Zeithamer sta se izrekla proti temu, da bi v tem zasedanju se ta stvar spravila pred zbor. Ker tudi vrlada za to ne mara, so česki poslanici z Moravskega sklenili, da v tem zasedanju ne bodo sprožili te zadeve. S tem je pa tudi nam Slovencem za sedaj splavala nadal po vodi, da bi se spremenil za naše dežele državnozborski volilni red tako, da bi se uštel voč trgov, ki sedaj voli jo s kmetskimi občinami, v mestne volilne skupine.

Da je volilna komisija pri volitvah za trgovsko zbornico v **Brunu** zavrgla nekatere volitve nemških kandidatov, je tako razdražilo tamšnje Nemce, in govoril se že, da so proti volitvi ulčili protest. Posebno jih jezi, da je baš vladni zastopnik bil zato, da se izvolitev zavrije ter česki protikanidati proglašate za voljene, in da je tako s svojim glasom pripomogel k omenjenemu rezultatu. — Po oficijalnem poročilu je izvoljenih v trgovskoj sekocij: v prvem volilnem razredu 5 Nemcev, v drugem 4 Nemci in 1 Čeh, kojega sta pa obe stranki postavili za kandidata, v tretjem volilnem razredu 1 Neme in 5 Čehov; v obrtni sekocij: v prvem volilnem razredu 10 Nemcev, v drugem 1 Neme in 7 Čehov, v tretjem 8 Čehov, v četrtem 1 Čeh in 1 Neme.

Kakor je že znano, se je bil Levovski mestni magistrat pritožil proti ukazu **gališkega** deželnega šolskega soveta, ki je bil izdan na podlagi razsodbe upravnega sodišča. Ministerstvo nauka je pa to pri tožbo zavrglo. Tako je ta stvar zopet prišla pred mestni zbor. Pravni odsek je pripomagal, da se uloži zopet pritožba na upravno sodišče mestnega zborja pa skleni ustrezni rusinski željam. Srečni Rusini! Sedaj dobé v Levovu čisto rusinsko šolo, z začetka letosnjega leta pa imajo že na poljskih ljudskih šolah paralelke z rusinskim učnim jezikom.

Hrvatska nezavisna stranka je sklenila, da se udeleži zopet sej v saboru, če tudi je bila izjavila, da se prej ne povrne v zbor, dokler se ne povrne stranka prava. To bi pa bilo le vladni stranki po volji, ker bi bila hitro lahko dovolila še za nadaljnje tri mesece pobirati davke, ne da bi temu kdo ugovarjal. Tako pa utegnejo baš nezavisnjaki posvetovanja tako dolgo zavleči, da so povrne poslanci stranke prava, ki so izključeni še za pet sej, potem se pa začne huda govorniška borba, katere pa ne želi vladna stranka.

Vnajme države.

Kohanova komisija za reorganizacijo **ruske** notranje uprave začne sredi februvarja zopet svoje posvetovanja. Kakor se z dobro poučenih stranij poroča, bodo tedaj navstala prava borba mej reakcijonarji in naprednjaki v komisiji. Prvi mislijo predlagati, da se v zemstvih da najmanj polovico sedežev plemstvu, tako da bi ti vedno imeli večino. Naprednjaki se pa nekaj mislijo odločivo ustaviti temu. Ta odločitev bodo velike načelne važnosti za notranji razvoj Rusije. — V ruskih listih se sedaj govorji, da bi Rusija prevzela vrhovno varstvo nad Abesinijo. Abesinci so namreč pravoslavaega veroizpovedovanja.

Poročila časopisov o položaji v **Makedoniji** niso ostala brez vspeta. Obrnila so se v to deželo oči

diplomatov. Vsled tega je že Turčija tudi spoznala, da bo treba kaj storiti, vsaj da še za nekaj časa odvrne kako neprijetna utikanja tujih držav v svoje zadeve. Prestaviti hoče več uradnikov v Makedoniji. S tem se pa najbrž razmere ne bodo dosti zboljšale, ker ni dosti razločka med turškimi činovniki.

Italijanska zbornica je vsprejela z 237 proti 188 glasom vladno predlogo o železniških konvencijah. Potem se je odložilo zborovanje do 15. januvara.

Ker ni mogoče pred novim letom rešiti budgeta, bodo **francoska** vrlada zahtevala od zbornic 800 milijonov frankov za državne stroške za prve tri mesece. Senatna komisija je izjavila, da ona odvija vso odgovornost, da budget ne bodo ob pravem času rešen. Kriva je le vrlada, ki ga je prepozna predložila.

Nek **anarhistični** shod v Parizu je izrekel svoje odobravanje Niederwaldskim napadnikom. Kmalu bode baje odstopilo **španjsko** ministerstvo Canovas. Silvela bode njegov naslednik, kar kor se govorji.

Egiptovska vrlada misli priporočati podkralju, naj pomilosti vse politične zločince iz poslednjega ustanka. Arabi je baje prosil podkralja za milost, obetal mu svojo udanost ter izrekel, da je pripravljen iti v boj proti Mahdiju, ako ga rehabilitujejo. To pomilovanje pa Angležem ni po volji, zlasti se je angleški zastopnik proti temu izrekel, da bi se pomilostili tudi oni politični zločinci, ki so bili prognani iz dežele.

Dopisi.

Z Dunaja 23. decembra. [Izv. dop.] Ivan Lukas bil je načelnik urada za efekte pri „Giro- in Kassenvereinu“. Njegov višji bil je Baldey, ki je pred osmimi dnevi prišel pravici v roke, ker je poneveril bil 166.000 gold. Ta defravdacija je upraviteljstvo rečenega zavoda prisilita, da so skontrovali denarnice in poklicali v nedeljo popoludne tudi Lukasa, kateremu se je pokazalo, da je zalenobil svoje dolžnosti in je tako sokiš Baldeyevega zločina. Reklo se mu je tudi, da bode najbrž iz službe odpuščen. Včeraj opoludne pa dojde novica, da se je Lukas v Amstettenu, kamor se je bil že v nedeljo odpeljal, blizu koledvora zjutraj do smrti ustrelil. Ker je bil to poskus samozadavljena, mislilo se je, da ga je Lukas storil, ker ga je odločna sumnja in ukor upraviteljstva tako globoko razčilil. Včeraj zvečer pa je Lukas tudi umrl. A že poprej je preiskovanje pokazalo, da je tudi Lukas na svojo roko kradel, poneveril najmenj 50.000 goldinarjev, in uvidelo se je torej, da se je Lukas z revolverjem hotel odtegniti pozemeljski pravici in javaljne hotel — priti pred drugo pravico.

Ker namreč včeraj zjutraj Lukasa ni bilo ob svoji uri v urad, jeli so preiskavati njegove papirje. Uradne stvari so sicer našli v redu, a drugače se je pokazalo, da si je Lukas vrednostne papirje, ki so mu jih bile stranke deloma v varstvo, deloma za zavod izročile, zločinsko osvojil. Občevanje mej borzo in „Giro- ter Kassenvereinom“ je namreč vodil Lukas sam in tu živi razvada, da ljudje zavoljo drugih poslov ne čakajo pravilnega, formalnega resila svoje transakcije, nego jim je dovolj, če imajo kratek „handbon“ v rokah. Tacih nepravilnih transakcij pa Lukas ni upisoval v zavodske knjige in obdržal je za se izročene mu vrednostne papirje in novce. Po tem potu je defravdacija narasla nad 50.000 gold. Ta denar pa je splaval po borsi, ker Lukas je igral z drznimi spekulacijami in imel pri tem za pomočnika svojega sorodnika Klaara, tudi uradnika pri „Giro- in Kassenvereinu“, ki so ga

je spoznal, veselo priskaklja — a v plačilo dobi za ljubezen — smrt.

Ta overa je bila odstranjena, druge ni bilo. Pomagači moji planejo v sobano — jaz jih nesem sledil, prehudo mi je bilo. Čul sem vršeti zagrinjalo in onesvesten pal sem ob steni na tla. Šum vrnivih se morilcev probudi me, — v njih rokah gledal sem — krvave meče.

„Ali ste zadovoljni?“ vpraša prvi, „niti glosu nesta dala od sebe!“

„Vojvoda bo zadovoljen,“ de drugi, „dobro smo zvršili nalogo, kaj ne?“ obrne se k somorilcem.

„Še ne popolno,“ reče tretji, ter se obrne k meni: „Ali naj ostaneta v postelji, konštabel?“ — Odgovoriti nesem mogel, jezik mi je bil ném, ko sem čul, da je moritev gotova. Molče pokazal sem na kraj sredi preddvora. Razumeli so me koj, ker neso bili prvkrat morilci — kakor jaz. Vzdignili so kamnitno ploščo, skopali v debeli zid globok grob in jaz sam sem položil kraljeva mrlja v njega. S solzami sem rosil darova vladnega nasilstva in hudo-

bje, — a v srci želel sem, biti pri njima v globokem grobu.

Zato sem se opotekel nočoj, ko je moja noge zadelo ob ploščo in me je deseta ura spominjala groznega hudodelstva. Veliki Bog! zakaj ne gine z leti mojega življenja tudi moj spomin, da strahove, kateri me proganjajo od one strašne ure, pozabim! —

Dolgo že svetijo se solze v očeh Henrika VII., ko pa Tyrrhel konča grozno povest, ne more se več zdržati. Glasen jok zažene in britke solze toči, — potem pa zopet spregovori:

„Vašega hudodelstva nečem osvetiti s smrto, Tyrrhel. Vsegamogočni dal je osveti vam teme, vzgrbanil je vaše čelo, — postal tudi razjedajočega črva v vaše srce — on naj vam bo tudi sodnik!“

Tyrrhel hoče poljubiti kralju roko, — a ta odstopi nazaj in nesrečni starček, katerega zgodovina imenuje: kraljevega morilca, opoteka se ihtec skozi duri — izgine — in nikdar več ga ni bilo videti!

J. M.

„Pazi Edward!“ kliče Richard, „šah kraljici!“ Mladi kralj méri kamenje pred seboj s pogledom, s kakeršnim vojvoda pregleduje bojne trume — jedno potezo, — še jedno! Šah kralju! Varuj svojo kraljico, Richard!“

„Nesem še izgubil,“ dé Richard. „Pregledi tvoje trume in moje, ljubi Edward, poglej to potezo — in to zadnjo, — no, premakni se, če moreš! — Megleno! — Ljubi Edward, ne boš se še peljal v London, še ostaneva v Towerji.“

Mladi kralj bil je žalosten, nagnе se k psičku in ta mu liže nežni ročici. „Zdaj ne igrava več, kaj ne, Richard? Moliva večerno molitev.“

Oba pokleknota, skleneta ročici in Edward vzame molitvene bukve, ter iz njih bere več molitev. Ko sta končala, me objameta in potem ležeta v posteljo — jaz pa sem zagnril zagrinjalo, ter odšel. — Še so pili pomagači moji in tudi jaz sem začel z nova vino v se vlivati.

Omamljen od čutil, razsajajočih mi v prsih, še več pa po vinu vdražen, bližal sem se sobani prinčev — ura je bila deset. — Tiko odprom, pes me

zavoljo tega utaknili pod ključ in odpustili iz dosevanje službe.

Dasi tudi je ta defravdacija v primeri z Jauerjevo malostna, vendar tudi ona pripomaga, da javni zavodi, po katerih je koncentrovano naše finančno življenje, izgubivajo veljavo in zaupanje v trgovskih krogib. Tudi Lukas je zlorabil zaupanje svojega urada, in maloupnost, ki bi njega imela preganjati, obrača se proti zavodu, kateremu je služil, obrača se proti kreditu našega trga sploh. Zato pač ne moremo verjeti, da zavod ne misli izplačati odškodovancem na potrdila, na "handbone", katerim je vrednost vzpel brezvestni slepar. Prvič se po običaji pripuščajo tudi taka potrdila in odškodovanci so torej ravnali "bona fide", drugič pa, če bi se ta vest potrdila, imel bi zavod veliko moralno kvaro, iz katere pa pride tudi kvara materialna in ta bi bila veči, nego izguba, ki naj jo "Giro- in Kassenverein" trpi po nezvestobi svojih uradnikov. Tako ravnanje bilo bi le jeden žalosten simptom naše krize več.

Defravdacijske, in sicer monstre-defravdacijske se sedaj pobijajo pri nas druga drugo. Pretečeni teden je bilo, kakor da je pekel prišel na tukajšnjo borsko. In le čudo je, da malverzacije pri "Giro- in Kassenverein", torej pri zavodu, ki reguluje borsne transakcije, neso borse spravile raz sebe, marveč da je borsa prestala krizo to celo mirno in hladnokrvno. I, kaj se čudimo? Kakor zmirom, imela je tudi ta pot Dunajska borsa prebrisane ljudi, ki so že naprej vedeli in videli, kaj da pride! To, kar je Baldey delal, zanje ni bila nobena skrivnost, temveč "gšeft"! Jako interesantne pene in penice spušča dnevnik borse ta čas na dan. Na borsi se je dobro videlo, kaj Baldey počne, kaj bode rodilo dijabolско razmerje Jauner-Kuffler, — a tega neso videli upraviteli in svetniki pri ponesrečenih zavodih! Malomarnosti na jedni strani in židovsko-borsne vesti na drugi strani ne morejo nadomestovati najboljši akcijski zakoni in še tako bistroki borsni ustavivi! —

Iz Postojine 23. decembra. [Izv. dopis.] Danes nas je zapustil naš priljubljeni gosp. sodnik Fran Tomšič ter nastopil svojo novo službo kot svečovalski tajnik c. kr. deželnne sodnije v Ljubljano. Postojina izgubi izvrstnega sodnika, česar poslovanje ne moremo lepše označiti, nego je to storil pristav g. Brumen v družbi, odhajajočemu na čast zbrani, v svoji napitnici trdeč, da je njegovo uradovanje uresničilo nasvet mojstra Goetheja: "sei hilfreich, edel und gut". Če nas vse ne moti, ohranilo ga bode tukajšnje razumništvo v veliko prijetnejšem spominu, nego njegovega prednika, ki pa je neprimerno več česa tukaj služboval, nego g. Tomšič. Kot narodnjaka ga se ve da ne moremo tako čisliti, kakor kot sodnika, če ravno moramo priznati, da on ni z nasprotno stranko glasoval in da svojim podredjenim uradnikom ni zabranjeval voliti po svojem prepričanju. Vendar lahko še bi bil več storil; lahko bi si bil bolj sprijaznil s slovenskim uradovanjem, lahko bi bil postal ud čitalnice, lahko bi se bil ogibal tako vestno društva tukajšnjih kazinotov, kakor se je ogibal društva čitalnice; — da lahko bi se bil celo ubranil predsedništva tega kazinskega društva. Vsega tega ni storil.

Ne če mu kot plod tega "taktnega" postopanja usoda kmalu nakloni dostojanstvo svečovalca pri sodniji — mi mu tega ne bodemo zavidali tako, kakor se je on bal pokazati, da je slovenskega rodu. Mogoče, da njegov naslednik ne bode v stanu še toliko samostalnosti si pridobiti proti uplivom "temnih molčačnih duhov"; mogoče, da se bode naslednika stališče še bolj zibalo in prevagovalo sem ter tja nego Tomšičevo; mogoče, da bo naslednik še bolj omahljiv, še bolj "von der Parteien Gunst und Hass verirrt" nego odhajajoči gospod. Qui vitor, verra. Čuditi se temu ni; ta lastnost ima zdaj visoke kurze. Ljudstvo je bilo zadovoljno z odhajajočim sodnikom; ljubilo ga je kot pravičnega sodnika, spoštovalo kot blagega, koncilijantnega moža, trpejo kot narodnjaka in končno tudi — trpejo.

Ker smo tedaj tudi g. Fran Tomšiča kot sodnika častili, ker smo ga kot moža priljubnega vedenja spoštovali in ker nam ni bil za narodnjaka semkaj poslan, si želimo, da dobimo vsaj več takih sodnikov na Kranjskem. Njega pa prosimo, naj ohrani Postojino in Postojinčane v blagem spominu. Mi bi ga ohranili še v prijetnejšem spominu, ko bi bil on manj zatajeval svoj rod, svoj materni jezik; njegova značajnost bi nam bila tako spošljiva in

častna, kakor njegova priljubnost, če bi se bil bolj zavedel, da ni rojen na — Kitajskem. Na zdar!

Postojinčan.

Domače stvari.

— (Srečke za "Narodni dom" v Ljubljani) nakupili so razen mnogih posamičnikov zopet naslednji in sicer: Bralao društvo v Gorenjem Logateci 30 in članovi tega društva še posebe 50, občinski odbor v Ilirske Bistrici 20, prva občanska založna v Pragi 16, mestni zastop v Kralovskih Vinohradih 20, mestni zastop v Mladici Boleslavi 6, mestni zastop v Visokem Mytu na Českem 20, gradsko poglavarstvo v Karlobogu 4 in občinsko poglavarstvo v Iloknu na Hrvatskem 7, hranično in posojilno društvo v Ptuj 5. — Izmej posamičnih rodoljubov, kateri so kupili jako znatne množine sreček, nam je povhalno omeniti gg. Dragotina Dolenca, župana v Vipavi, Frana Šerka v Cerknici in pa Aleksandra Žgurja, trgovca v Podčagli, kateri je kupil 20 sreček od nekoga, ki jih je baš hotel vrnil! Slava mu! Vrli mož budi v vzgled vsem, ki pridejo v jednak položaj!

— (Slovenska gledališka predstava.) V 26. dan t. m. se bode predstavljal nova vost za naš oder "Zrini", T. Körnerjeva žaloigra v 5 dejanjih v prostem prevodu režiséra g. J. Kocélja. Ker izvemo, da se dotični igralci marljivo vežbajo in se bo igra spretno vprizorila, ker je posodo vso krasno opravo narodno deželno gledališče v Zagrebu, torej ne dvomimo, da se ne bo le naše Ljubljansko, nego tudi vnanje občinstvo zanimalo za to predstavo. Omeniti nam je še, da priredi g. Kocélj na koncu 5. dejanja veliko živo podobo, v kateri sodeluje 40 osob in da se uloži znani zbor iz hrvatske jednakoslovne opere "V boj!"

— (Knez oškof dr. Misija) obiskal je včeraj dopoludne nunski samostan in notranjo šolo. Vladika se je ondu bavil skoraj celo uro in bil z napravami in redom v samostanu, posebno pa v notranji šoli izredno zadovoljen.

— (Božični oratorij) od Müllerja, predstavljal se bode v "Colegium Marianum", na korist zavodu prvikrat v petek zvečer na sv. Štefana dan, s slovenskim tekstrom.

— (Anton grof Barbo-Waxenstein) jedini še živeči sin znanega pred malo leti umrlega slovenskega rodoljuba, graščaka v Rakovniku, imenovan je poročnikom v reservi v petem dragonskem polku.

— (S. Gregorčičevih poezij) izšel je, kakor smo že omenili, drugi pomnoženi natis, to pa v tako krasnej bogatej obliki, da kaj jednacega dolej še nesmo imeli. Ker nam ni bilo moži, za danes pisati obširneje, priobčili smo izmej novih pesnij: "Dražba", "Nevesta", "Selitev", "Uzori" na prvej strani v listku prelep po pesen "Nevesta", katere se bode vsak poznavalec poezije iz srca radoval.

— (Prodajalci premoga), oziroma njih hlapci začeli so občinstvo zopet nadlegovati s svojim upitjem. Bolj ko na to, pa bi opozarjali javne urade na goljufivo prodajo premoga po hlapcih, kateri od vsake vreče vzamejo nekoliko premoga, da si sestavijo nov cent, dobljeni denar pa utaknejo sami v žep. Že v mestnem zboru Ljubljanskem je naglašai mestni odbornik dr. Derč to nedotatnost, s katero se občinstvo škoduje. Tu bi bilo treba pač strogo postopati.

— (Ulomil) je neznan tat včeraj v zaprto stanovanje pomočnikov dimnikarja Turka in ukral, dve suknji, dvoje hlač in nekaj perila vse v vrednosti desetih goldinarjev.

— (Kopuna ukrala) je danes dopoludne neznana malovredna ženska nekej kmetici rekoč, da gre menjat petak k mesarjem. Neprevidna bila je prodajalka, da je tatici s kopunom vred dovolila po mestu iti iskat drobiža. Lahkoverna kmetica ni videla potem ne kopuna, ne kmetice, ne denarja.

— ("Savinjski Sokol") ima dne 26. t. m. (v dan sv. Štefana) ob 4. popoludne svoj redni občni zbor. Dnevni red: 1. Sedanji odbor poroča o društvenem delovanju "Sav. Sokola". 2. Volitev novega odbora v smislu §§. 8. 9. in 10. društvenih pravil. 3. Nasveti. — Zvečer ob 7. zabava s petjem in godbo. — K mnogobrojnej udeležbi uljudno vabi odbor.

— (Narodna čitalnica Vranska) ima v dan 28. t. m. svoj občni zbor, kateremu sledi tombola in ples. V obilno udeležitev uljudno vabi odbor.

Telegrami "Slovenskemu Narodu":

Dunaj 24. decembra. "Wiener-Zeitung" objavlja zakone, da se davki nadalje pobirajo do konca marca, da začasno ustavljenje porotnih sodišč še podaljša za Dunaj in Korneuburg, isto tako tudi izjemno sodišče v Kotoru.

Budimpešta 24. decembra. Policijskega uradnika Farkasa so zaprli, ker je baje izneveril 2000 gld. iz policijske blagajnice.

Halifax 24. decembra. Na dvorišči blizu stanovanja večih vojaških uradnikov našlo se je 4 funte dinamita.

Novi York 24. decembra. "Theater comique" pogorel. Škoda ceni se na 175.000 dolarjev.

Razne vesti.

* (Volilna pravica lekarničarjev.) Od trgovinskega ministerstva Praškej trgovinskej in obrtnej zbornici došli ukrep priznava lekarničarjem aktivno in pasivno volilno pravico za trgovinsko in obrtno zbornico kakor tudi dolžnost, da plačujejo za pokritje zborničnih potrebščin odmerjene doklade.

* (Sežiganje katoliškega duhovna.) Iz Rima se poroča 18. t. m.: Dvorni kaplan Savo izjavil je v svojej oporoki željo, da bi njegovo truplo po smrti sezgali. Izvrševalcem svoje oporce izvolil je Rimskega poslanca Maiochi-ja. Ranjega zadnje želji ustregli so danes zjutraj ter sezgali truplo pokojnikovo. Duhovenstvo trudilo se je zaman prečisti sežiganje.

* (Dvoboj med tretješolcem.) Dva gimnazialca, dijaka tretje latinske šole, imela sta minule dni dvoboj s pištoljami radi "nesrečne ljudbe". Sekundanta bila sta jeden gimnazijalec in jeden realec. Kakor je bil dvoboj smešen, tako resen in tožen bil je izid njegov, kajti G. ranil je svojega nasprotnika J. s strelo, tako da je ta umrl. Po končanem dvoboji pobegnil je G. od doma. Dvoboj se pa ni vršil niti v našej stolici, niti v kakem drugem slovenskem mestu, marveč v mestu Mitavi na Pruske. "Lepa Helena", zastran katere se je zaljubljena nemška dvojica streljala, je neka nedostrasla Nemka, katera še v šolo hodi.

Žrebanje dobitkov
na korist "Narodnemu domu" v Ljubljani
prirejene
efektne loterije.
vršilo se bode

v dvorani mestnega magistrata Ljubljanskega
dne 31. decembra t. I.

V naslednjem priobčujemo te loterije od visokega c. kr. ministerstva odobreni

načrt:

§. 1. Na korist društva "Narodni dom" v Ljubljani prireja se stvarna loterija in se bode v ta namen izdal 100.000 zaporedno numeriranih sreček po 1 gld. a. v.

§. 2. Kakor je žrebanje v §. 4. določeno, zadele bode 2257 sreček raznovrstne, kako dragocene dobitke, izmej katerih smo oni dan razglasili najpovlavitnejše točke.

§. 3. Žrebanje vršilo se bode, kakor goraj omenjeno, dne 31. decembra 1884.

§. 4. Žrebanje se vrši pod nadzorstvom c. kr. deželnega komisarja v navzočnosti c. kr. beležnika in udov upravnega odbora društva "Narodni dom" tako-le:

V urno se vrže 1000 zaporednih številk, potem se jih vzame iz nje 23, ki zadenejo dobitke prvih tisoč sreček. Te številke se potem natanko zaznamovajo in zopet v urno vržejo in potegne se iz nje zopet 23 številk, ki zadenejo dobitke 2. tisoča sreček.

Tako se ravna radi jednakomerne razdelitve dobitkov na vsak tisoč sreček stokrat zapored in vzreba se 57 krat po 23 in 43 krat po 22 številk.

Vseh na omenjeni način izžrebanih 2257 številk vrže se potem v drugo urno in, da se red dobitkov določi, vlečejo se potem številke po vrsti; prvo izžrebana številka zadene prvi dobitek, naslednje v istem redu v §. 2 zaznamovane dobitke.

§. 5. Precej po izžrebanji naznanijo se po javnih listih in tudi v posebnih spisih vse srečke, ki so zadele dobitke.

Sezname dobitkov dobijo vsi oni, ki so srečke razpečovali in jih lahko potem pokažejo vsem, ki so kako srečko kupili.

§. 6. Za sigurnost dobitkov, ki se bodo jeden mesec po žrebanji lastnikom zadetih sreček izročili, jamči društvo visoki c. kr. vlad. Oni dobitki pa, za katere se ne bode čez dva meseca po žrebanji nihče oglasil, pripadejo društvu "Narodni dom" v Ljubljani.

Vabilo na naročbo SLOVANA.

S prihodnjim letom stopi „SLOVAN“ v drugi svoj tečaj. Zvest načelom, katera je zastopal doslej, bode tudi v drugem svojem tečaju obračal glavno zanimanje svojih bralcev na važne in imenitne dogodke širokem velike slovenske domovine ter jih seznanjal z orjaškim napredkom slovanskega sveta.

Odlični slovenski pisatelji obljudili so mu tudi v bočne svoje sotrudništvo; prinašal pa ne bode, kakor doslej, le poučne in politične spise, temveč tudi strogo leposlovne v vezani in nevezani besedi in sicer poleg izvornih, tudi dobre prevede iz češkega, poljskega in ruskega jezika, da tako slovensko občinstvo seznaní z bogatimi slovstvenimi zakladi severnih slovanskih narodov.

V prvej številki prihodnjega leta začne „SLOVAN“ priobčevati prekrasno zgodovinsko novoletno Ivan Solnce“ iz peresa duhovitega pripovedovalca dr. Ivana Tavčarja in letos umrlega slavnega beletrista češkega Václava Beneše Třebízského lepi zgodovinski roman „Iz sasavskih letopisov“ v dovršenem prevodu. V političnem delu lista pa začne objavljati pod naslovom: „K odnošajem na Hrvatskem“ ciklus krasno pisanih člankov jednega najoddilejnijih hrvatskih pisateljev.

Izhajal bode „SLOVAN“ v povečanej obliki na lepem, gladkem papirju dn. 1. in 15. vsakega meseca na dveh celih polah ter bode v vsakej številki prinašali po dve do tri slike, zavoljo katerih smo preskrbeli vse potrebno, da ne bodo slabje, ko v nemških ilustrovanih listih.

Ker nas bade zavoljo teh izprenembelj stal papir in tisek več ko doslej in ker hočemo slovenskemu narodu vsekakor dati po obliku list, kakeršnega še ni imel, bili smo primorani tudi naročnino unanjim naročnikom zvišati na 4 gld. 60 kr. za vse leto ali 1 gld. 15 kr. za četrt leta. Naročenina ljubljanskim naročnikom ostane kakor doslej po 4 gld., dijakom pa po 3 gld. 60 kr. na leto.

Naznanjujoč konečno le še, da gosp. dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani, prevzame solastništvu lista; prosimo vse slovenske rodožube, katerim je do tega, da se ohrani in poveča slovenski ilustrovani list in da napreduje med nami slovenska ideja, da se naroči na naš list.

V Ljubljani, dn. 20. decembra 1884.

Lastništvo in uredništvo

(818—2)

SLOVANA.

Poslano.

Gospodu Jul. Bittnerju, lekarju, Reichenau, Sp. Avstr.

Radi Izvrstnega zrakostilnega uprila Vašega konfornega sprita, prosim poslati mi ga še jedno partijsko in razpršilni aparat. — Na Vaše vprašanje, ali smete objaviti te vrstice, dovoljujem to z velikim veseljem, tem rajši, ker upam s tem razširiti porabo tega izvrstnega in prikladnega desinfekcijskega sredstva.

Z velespoštovanjem

Dr. Josip Anton Streintz,
Burgring 16, v Gradišču.

Kje se dobiva, povedano je v inzertnem delu.

Tuji:

23. decembra.

Pri Slovu: de Giskutti iz Pulja. — Domladič iz Il. Bistrica. — Polak z Dunaja.

Pri Mateti: Rehn z Dunaja. — Bunki iz Brna. — Verderber iz Rudolfovega.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Moč krina v mm.
23. dec.	7. zjutraj	727-74 mm.	+ 0° C	brezv.	obl.	5-00 mm.
	2. pop.	728-34 mm.	+ 2° C	sl. svz.	obl.	
	9. zvečer	729-32 mm.	+ 1° C	brezv.	obl.	dežja.

Srednja temperatura + 1·1°, za 3·6° nad normalom.

Važno za trpeče na prsih in plučah.

Neogibno potreben za kašelj, hričavost, zaslizenje, katar in češki kašelj je

sok kranjskih planinskih zelišč à 56 kr.

iz lekarne Trnkoczy v Ljubljani.

Ta sok hitro in gotovo upriva, razaplja slez, deluje pomirjujoče in vlažajoče, napravlja mirno in okrepljujoče spanje in ne moti prebavljenja, če tudi se dolgo uporablja. Sijajne lastnosti in srečne vspehe dovolj potrjujejo mnogo brojna priznalna in zahvalna pisma, ki si jih vsak lahko ogleda. I velika steklenica 56 kr. Boljše upriva, kakor vsi v trgovini nahajajoči se soki in siropi in se more rabiti pri odraslenih in otrocih.

Ker je sok iz kranjskih planinskih zelišč, kojega jaz narejam, kako prijavljen, zato se pogostem posnemlje, tedaj ponareja. Poskušajo ga mnogi dečki, ki pa niso posvečeni v to, kako se nareja. Ker so ti ponarejeni izdelki v svoji dobroti in upivlosti mnogo slabši od mojega iz kranjskih planinskih zelišč napravljenega soka, prosim p. n. občinstvo, da naj se ne dà motiti po takih po barvi podobnih in cenejih neučinkovljajočih sokih.

Ta sok, katerega samo jaz pristnega po nekaj skrbnej, popolnem posebnih metod iz svežih kranjskih planinskih zelišč narejam in na parnem aparatku kuham, se pogostem zahteva in se vsak dan razpošilja samo iz

lekarne Trnkoczy,

Mestni trg št. 4 v Ljubljani.

Vsaka steklenica mora zaradi pristnosti imeti poleg stojecih moj lastnoročni podpis:

Tržne cene v Ljubljani

dn. 24. decembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	634	Špeh povojen, kgr.	72
Rež,	5 4	Surovo maslo,	84
Ječmen,	455	Jajce, jedno	35
Oves,	292	Mleko, liter	8
Ajda,	455	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	569	Teleje	62
Koruza,	540	Svinjsko	54
Krompir,	286	Koštrunovo	36
Leča,	8	Pišanece	45
Grah,	8	Golob	17
Fižol,	850	Seno, 100 kilo	169
Maslo,	92	Slama,	151
Mast,	82	Drva trda, 4 metr.	780
Špeh frišen,	58	" mehka,	520

Dunajska borza

dn. 24. decembra t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	81 gld. 75	kr.
Srebrna renta	82	" 60
Zlata renta	103	" 45
5% marenca renta	96	" 85
Akecije narodne banke	847	"
Kreditne akecije	289	gld. 40 kr.
London	123	" 25
Napol.	9	" 74 ¹ / ₂
C. kr. cekini	5	" 78
Nemške marke	60	" 30
4% državne srečke iz 1. 1854	250	gld. 126
Državne srečke iz 1. 1864.	100	gld. 170
4% avstr. zlata renta, davka prosta	104	" 25
Ogrska zlata renta 6%	124	" 05
" papirna renta 5%	91	" 10
5% štajerske zemljšč. od. cz. oblig.	104	" 50
Dunava reg. srečke 5%	100	gld. 115
Zemlj. obč. avstr. 4 ¹ / ₂ % zlati zast. listi	122	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	110	" 10
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	" 70
Kreditne srečke	100	gld. 178
Rudolfove srečke	10	" 18
Akecije anglo-avstr. banke	120	" 25
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	209	" 50

Pristni

zdravilni malaga-sekt

po analizi ces. kr. poskušnje postaje za vina v Klosterneuburgu

jako dobra, prava malaga,

jako dobro krepilo za slabotne, bolne, okrevajoče, otroke itd., proti pomanjkanju krvi in slabemu želodu izvrstno upriva. V 1/4 in 1/2 originalnih steklenic pod postavno deponirano varstveno znakmo (605—12)

ŠPANSKE TRGOVINE Z VINOM VIÑADOR

DUNAJ HAMBURG

po originalnih cenah à gld. 2.50 in gld. 1.30.

Dalje razna fina inozemska vina v originalnih steklenicah in po originalnih cenah pri gospodih: Josip Swoboha, lekar, in H. L. Wenzel, prodajalec delikates v Ljubljani; A. Roblek, lekar v Radovljici; Fran Dolenc, trgovina s specerijskim blagom v Kranji.

KUVERTÉ S FIRMO
priporoča po nizki ceni
„NARODNA FISKARNA“
v Ljubljani.

Prežalostnim srcem oznanjam v svojem in vseh ostalih sorodnikov imeni pretresajoč vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog, oziroma oče, gospod

FRAN KLOPČAR,
hišni posestnik in magacinski paznik na južnem kolodvoru,

v 23. dan decembra l. 1884 ob 11. uri dopoludne v 63. letu dobe svoje nenadno umrl.

Truplo predrazega ranjega bo v četrtek v 25. dan decembra ob 3. uri popoludne v Krakovskem predmestju: Vrtna ulica h. št. 8, svečano blagoslovljeno, na mirovor k sv. Krištu prepeljano in ondi pokopano.

Zadušne sv. maše služile se bodo v Trnovski farni cerkvi.

Nepozabljivi priporočen je pobožnemu sposinu vsem sorodnikom in prijateljem.

V Ljubljani, v 23. dan decembra 1884.

Ana Klopčar, roj. Rogl, soprga. — Fran in Ivan Klopčar, sinova. — Frančiška Klopčar, hči. (822)

Mejnarodna linija.

In Trstu v Novi-Jork načavnost.

Veliki prvorazredni parniki te linije vozijo redno v Novi-Jork in vsprejemajo blago in potnike po najnižjih cenah in z najboljšo postrežbo.

V NOVI-JORK. — Odhod iz TRSTA.
Parnik „Germania“, 4300 ton, okoli 15. jan. 1885.

Kajuta za potnike **200 gold.** — Vmesni krov **60 gold.**

Potniki naj se obrnejo na

J. TERKULE,

generalnega pasażnega agenta,

Via dell' Arsenale Nr. 13, Teatro Comunale, v Trstu.

Zaradi vožnje blaga obrne naj se na **Emiliano d' Ant. Poglajen**, generalnega agenta v Trstu.

Važno

za vsacega trpečega na živeih.

Samo

Prekrasno Božično in Novoletno darilo!
Ravnokar so v našem založništvu izšle na svitlo:
Poezije, zložil S. Gregorčič.
Drugi, pomnoženi natis. — Elegantno vezane in z zlatim obrezkom stanejo 2 gld.
Ign. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg knjigotržnica v Ljubljani.

Umetne (82—96)
zobe in zebovja
ustavlja po najnovejšem amerikanskem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja **plombovanje** in vse **zobne operacije**

zobozdravnik A. Paichel,
poleg Hradeckyjevega mostu, I. nadstropje.

Priznano nepokvarjene, izvrstne
voščene sveče
izdelujejo (750—3)
P. & R. Seemann v Ljubljani.

Dr. Spranger-jevo zdravilno mazilo
jemlje takoj pekočino in bolečine vsem ranam in bulam, zbranjuje divje meso, izvleče vsaka ulesa brez razmehčalnega sredstva in brez rezanja skoraj brez bolečin. V kratkem času ozdravi prsnega raka, krvava ulesa, zastarane poškodbe na nogah, zanohnice, ozebljine, prisadne rane, razpokane roke itd. Hitro pomaga pri kašiji, dušivnemu kašiju, difteritidi, trganju, bolečinah v križi, revmatizmu v členkih. Dobiva se škatljica po 30 kr. pri lekarnej J. Swobodi, v Ljubljani, na Prešernovem trgu. (715—7)

Biffner's
CONIFEREN-SPRIT

Cena steklenici 80 kr., 6 steklenic velja 4 gld. Patentovani razpršilni aparat 1 gld. 80 kr. (706—7)
Zaloge v Ljubljani pri Jul. pl. Trnkoczy-ji, lekarji.
Pristen samo z varstveno znamko! Patentovani razpršilni aparat ima ulito firmo: „Bittner, Reichenau, N.-Oe.“.

J. ANDĚL-a
novoiznajdeni
prekomorski prah
umori

stenice, bolhe, ščurke, mole, muhe, mravljince, prešičke, ptične črviče, sploh vse žuželke skoraj nenanavno hitro in gotovo tako, da od žuželkine zalege ne ostane nobenega sledu.

Pravi prah se dobiva v prodajalnici pri

J. ANDĚL-u,
„pri černém psu“
13, Húsová (Dominikánská) ulice 13,
v PRAGI.

V Ljubljani pri Albini Sličarji, trgovcu.
Zaloge na deželi imajo tam, kjer so naznanjene po plakatih. (230—12)

Izdatelj in odgovorni urednik: Ivan Zelezničar.

VABILO.

Po mnogo let obstoječem hvalevrednem običaji se blagovitelji oproščajo čestitana ob Novem letu in ob godovih, tako, da si vzemó oprostne listke na korist mestaega ubožnega zaklada.

Ustrezajoč lagodnosti slavnega občinstva, sta gospoda Karol Karinger, trgovec z galanterijskim blagom na Mestnem trgu št. 8, in Albert Schaefer, rokovičar in bandažist na Kongresnem trgu št. 7, drage volje prevzela razpečevanje oprostnih listkov v svojih prodajalnicah. Za oprostne listke je karor dozdaj položiti po 50 novč. za Novo leto in po 50 novč. za godove, ne da bi se velikodusnosti stavile meje.

Pismenim pošiljatvam naj se blagovoli dodati razločna adresa.

Pri tej priliki se izreka najtoplejša zahvala slavnim tiskarni in kamnopisalni Josip Blaznikovi in didev, da je, kakor vsako leto, tudi letos brezplačno magistratu dobavila oprostne listke. (807—3)

Mestni magistrat v Ljubljani,

v 16. dan decembra 1884.

C. k. privilegij za zboljšanje šivalnih strojev.

Ivan Jax,
v Ljubljani, Hôtel Evropa.

Zaloga vsakovrstnih
šivalnih strojev
za družine in rokodelce, rabljivih za vsakatero šivanje. (118—45)
6letna garancija!

Podnik brezplačno. Na mesečne obroke po 4—5 gl.

Hiša

s krōmo in prodajalnico, tik velike ceste na križ-poti, farni cerkvi najbližna izmed drugih krčem, torej dobro obiskana, 1½ ure od Ljubljane oddaljena, z lepim sadnim vrtom, jedno njivo in z 4 oralni mladega gozda je iz proste roke lastnikove zaradi premembe obrta pod ugodnimi pogojih na **prodaj** ali se pa da v **najem**.

Več in natančneje o tem se pozve v prodajalnici gospoda Luckmana, Slonove ulice v Ljubljani. (796—4)

Salicilna ustna voda,

aromatična, upliva oživljajoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 velika steklenica 50 kr.

Salicilni zobni prašek,

splošno priljubljen, upliva zelo oživljajoče in napravi zobe blesteče bele, à 30 kr.

! **Najnovejše spričalo.** !

Vaše blagorodje!

Mnogo let uporabljam Vašo salicilno ustno vodo in salicilni zobni prašek z izvrstnim vsehom in priporočati ja morem vsakemu najtoplejšemu. Pošljite zopet od vsakega 3 steklenice.

Spoštovanjem

Anton Slama, župnik.

Vsa navedena sredstva ima vedno sveža v zalogi in jih razpošilja proti poštnemu povzetju

Iekarna „pri samorogu“

JUL. pl. TRNKOCZY-ja

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 4.

Vsakej v Iekarni Trnkoczy kupljenej originalnej salicilnej ustnej vodi in salicilnemu zobnemu prašku se zastonj priloži obširni pouk, kako zdrave (703—8) ohraniti zobe in usta

RAZGLAS

hranilnice in zastavljavnice Ljubljanske.

Zaradi sklepanja računov za drugo polovico 1884. leta bo

hranilnica

od 1. do 15. dne januvarja 1885

in zastavljavnica

cd 1. do 16. dne januvarja 1885

za občinstvo zaprta.

Ravnateljstvo kranjske hranilnice in zastavljavnice,

v Ljubljani, dné 16. decembra 1884.

(820—1)

Jedno najpraktičnejših

DARIL ZA BOŽIČ IN NOVO LETO

ki si le misliti more, je in ostane brez vsakega ugovora **lep, dober**

šivalni stroj,

kateri bi sedaj ne smel manjkati pri nobenem rednem gospodinjstvu. Kdor pa hoče dobiti zares dober, popolnem pripraven šivalni stroj z vsemi najnovejšimi popravami, za katerega se garnutuje pet let, nai se obrne z zaupanjem na tukajšnjem mestu že skoraj 15 let obstoječo, tedaj dovolj kot jako realno znano, udano podpisano tvrdko, kjer se prodajajo najboljši šivalni stroji po čudovito nizkih cenah, tudi na obroke po 4—5 gld., ako se plača takoj 10—15 gld. Pouk v šivanji zastonj.

Zvunaj vsprejemajo naročila moji potovalci, ki imajo pri sebi legalizovana pooblastila, ki tudi zastonj poučujejo šivati s strojem.

Nadalje zaloge

F. Wertheimovih blagajnic

svile za šivalne stroje, sukanca (cvírna), šivank, olja, strojevih delov itd. itd. po najnižjih tovarniških cenah.

Stroji se v mojej mehaničnej delavnici popravljajo, obnovljujejo in snažijo.

Z velespoštovanjem

FRAN BETTER,

v Ljubljani, na Glavnem trgu št. 168.

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.